

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”

COM(2011) 571 wersja ostateczna

(2012/C 181/29)

Sprawozdawca: **Siobhán EGAN**

Dnia 20 września 2011 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”

COM(2011) 571 final.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 14 marca 2012 r.

Na 479. sesji plenarnej w dniach 28–29 marca 2012 r. (posiedzenie z 28 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 146 do 5 – 4 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Celem strategii Komisji „Europa 2020” i jej inicjatywy przewodniej na rzecz zasobooszczędnej Europy jest sprawienie, by gospodarki europejskie stały się bardziej odporne i stabilne dzięki poprawie efektywności wykorzystania wszystkich zasobów naturalnych. Komitet udzielił uprzednio poparcia inicjatywie przewodniej, obecnie zaś z zadowoleniem przyjmuje bardziej szczegółowy dokument Komisji zatytułowany „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”, w którym przedstawione zostały etapy transformacji oraz ramy dla strategii politycznych niezbędne do rozpoczęcia tego procesu.

1.2 Komitet wzywa wszystkie instytucje, przywódców europejskich, europejskie przedsiębiorstwa i partnerów społecznych oraz całe społeczeństwo europejskie do przyłączenia się do szerokiego ruchu politycznego i społecznego na rzecz wsparcia zasadniczych i niezbędnych przekształceń oraz do korzystania z ram zawartych w planie działania, które mają pomóc w wytyczeniu działań oraz monitorowaniu postępów w tym zakresie.

1.3 Komitet nalega na utworzenie silnego mechanizmu koordynującego na wysokim szczeblu w Komisji i w poszczególnych państwach członkowskich, dzięki któremu można będzie monitorować i pobudzać postęp przy wdrażaniu środków zaproponowanych w planie działania.

1.4 Na szczeblu państw członkowskich Komitet wzywa do przyjęcia kompleksowych strategii w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami obejmujących reformy podatkowe, wyeliminowania dotacji powodujących niepożądane skutki, wprowadzenia zdecydowanego uregulowania w zakresie norm dotyczących produktów, przyjęcia programów w zakresie kształcenia i rozwijania umiejętności oraz pełnego zaangażowania samorządów regionalnych i lokalnych, przedsiębiorstw, partnerów społecznych, konsumentów i innych organizacji, a także obywateli. W skład strategii powinny wejść środki z zakresu aktywnej polityki, które zapewniłyby transformację sprawiedliwą społecznie, w tym kształcenie i szkolenie

pracowników oraz wspieranie ich zaangażowania w przekształcanie firm w nowe, zasobooszczędne przedsiębiorstwa.

1.5 Na szczeblu europejskim Komitet wspiera wszystkie środki zaproponowane w planie działania i nalega, aby szczególnie uwagę zwrócić na następujące kwestie:

- szybkie opracowanie odpowiednich wskaźników, w tym ogólnego wskaźnika poziomu efektywnego gospodarowania zasobami w gospodarkach narodowych, który jest zalecany w planie działania, oraz wskaźnika stanu gospodarki wychodzącego poza PKB i innych środków właściwych dla poszczególnych sektorów;
- skuteczne mechanizmy, dzięki którym efektywne gospodarowanie zasobami zajmie poczesne miejsce w rocznych sprawozdaniach z krajowych reform oraz w ich ocenie przez Komisję i porównywalne podmioty w europejskim okresie oceny związanym ze strategią „Europa 2020”;
- przegląd i aktualizację nadrzędnej strategii Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju po Szczyście Ziemi w Rio w czerwcu 2012 r. z naciskiem na efektywne gospodarowanie zasobami oraz jego powiązania z innymi celami w zakresie zrównoważonego rozwoju;
- szczegółową analizę wzajemnego oddziaływania efektywnego gospodarowania zasobami i celów w zakresie ochrony środowiska, takich jak cele zawarte w siódmym programie działań w zakresie środowiska naturalnego;
- mechanizmy koordynacji, dzięki którym nastąpi postęp we wszystkich dwudziestu oddzielnych inicjatywach wskazanych przez Komisję jako mające znaczenie dla efektywnego gospodarowania zasobami oraz w innych, które mogą zostać dodane do tej listy;
- włączenie celów w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami do kryteriów we wszystkich europejskich planach wydatków i w zamówieniach publicznych;

— pełne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w regularne monitorowanie i analizę postępów.

1.6 Komitet ma zamiar w pełni uczestniczyć w angażowaniu zainteresowanych podmiotów i monitorowaniu postępów zachodzących w tej istotnej dziedzinie i z przyjemnością będzie współpracować w tym zakresie z innymi instytucjami.

2. Kontekst

2.1 W styczniu 2011 r. Komisja opublikowała dokument „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”, jedną z siedmiu nowych inicjatyw przewodnich stanowiących element strategii „Europa 2020”⁽¹⁾. Jego celem było zainicjowanie gruntownej zmiany w sposobie wykorzystywania zasobów materialnych we wszystkich sektorach europejskiej gospodarki i tym samym uniezależnienie dobrobytu gospodarczego od zużywania zasobów.

2.2 W swojej poprzedniej opinii w sprawie inicjatywy przewodniej w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami Komitet z zadowoleniem przyjął ogólne cele strategii dotyczącej efektywnego korzystania z zasobów i wezwał do włączenia jej do zmienionej i uaktualnionej wersji nadrzędnej strategii Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju⁽²⁾. Komitet nalegał, aby Komisja dostarczyła bardziej szczegółowych informacji dotyczących indywidualnych inicjatyw w poszczególnych obszarach oraz planu działania.

2.3 W roku 2011 Komisja rozpoczęła realizację kilku oddzielnych inicjatyw⁽³⁾ z myślą o promowaniu efektywnego korzystania z zasobów w poszczególnych sektorach. Plan działania Komisji na rzecz zasobooszczędnej Europy łączy obecnie ze sobą wszystkie te działania. Zawiera on wizję przekształconej gospodarki, która, po osiągnięciu pewnych wyznaczonych etapów do 2020 r., powinna stać się rzeczywistością do 2050 r., i wskazuje obszary, w których niezbędne będą dalsze działania z strony Komisji i państw członkowskich, aby możliwa stała się realizacja tych celów.

3. Uwagi ogólne

3.1 Komitet podziela zdanie Komisji na temat kluczowego znaczenia, jakie dla Europy i dla świata ma zwiększenie efektywności korzystania z zasobów. Zwiększona efektywność wykorzystywania zasobów może odegrać główną rolę przy próbach pogodzenia stałego dążenia do wzrostu gospodarczego z potrzebą uznania, że wiele zasobów naturalnych na świecie może się wyczerpać i przyjęcia do wiadomości związku tych ograniczeń z ograniczeniem stałego wzrostu fizycznej produkcji i konsumpcji. Jest to również konieczne, aby możliwe było zatrzymanie wzrostu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz chronienie zasobów biotycznych i korzyści dla społeczeństwa wynikających z ekosystemów. Zwiększenie efektywności gospodarowania zasobami powinno być najważniejszym aspektem zarządzania gospodarkami na świecie i czołowych gałęzi światowego przemysłu.

3.2 We wszystkich rodzajach przedsiębiorstw zawsze stosowano bezpośrednie bodźce, które miały je skłonić do

wydajnego korzystania ze wszystkich zasobów w procesach produkcji, tak aby utrzymać niski poziom kosztów. Jednak po stronie produkcji zawsze mieliśmy do czynienia z przeciwnym bodźcem zachęcającym konsumentów do możliwie dużej konsumpcji, tak aby zmaksymalizować sprzedaż. Nie można zatem oczekiwać, że pozostawienie efektywności zasobów zwykłym mechanizmom działania przedsiębiorstw wystarczy, aby nastąpiło przekształcenie niezbędne po to, abyśmy mogli poradzić sobie z presją gwałtownie rosnącej liczby ludności na świecie, zwiększenia oczekiwań konsumpcyjnych, zwłaszcza w gospodarkach wschodzących, i z coraz poważniejszymi problemami związanymi z wyczerpaniem się zasobów i zanieczyszczeniem. Potrzebujemy nowego rodzaju „stabilnego” i „ekologicznego” wzrostu, w którym wzrost działalności gospodarczej i dobrobytu społeczeństwa nie zależy bezpośrednio od wzrostu zużycia zasobów i może zostać osiągnięty przy niższym poziomie zużycia zasobów.

3.3 Tak więc rządy i całe społeczeństwo będą miały do odegrania istotną rolę w realizacji przekształcenia w takiej skali i z taką szybkością, jaka jest potrzebna na przestrzeni następnego pokolenia. Potrzebne są działania ze strony rządów, aby:

- zapewnić właściwą wycenę kosztów zewnętrznych poprzez środki fiskalne;
- wyeliminować nieodpowiednie dotacje;
- ustanowić minimalne normy efektywności gospodarowania zasobami dla poszczególnych sektorów poprzez odpowiednie uregulowania;
- wspierać stosowne działania z zakresu B+R;
- wspierać inwestycje w procesy zasobooszczędne i zniechęcać do stosowania procesów nieefektywnych;
- działać na rzecz zrozumienia idei efektywności gospodarowania zasobami poprzez media, kształcenie i szkolenie.

3.4 Przekształcenie na wymaganą skalę i w wymaganym tempie niewątpliwie będzie miało znaczący wpływ na rynek pracy. Przedsiębiorstwa, które nieefektywnie wykorzystują zasoby lub które wytwarzają nieoszczędne produkty, znajdują się pod presją i możliwe, że będą musiały zwalniać pracowników. Jednak przedsiębiorstwa, które wydajnie korzystają z zasobów i wytwarzają oszczędne produkty, powinny prosperować w fazie ożywienia gospodarki i tworzyć nowe miejsca pracy. Kraje, które odgrywają główną rolę w tym przekształceniu, odniosą największy sukces w warunkach konkurencji w tym nowym świecie skończonych zasobów naturalnych i utworzą najwięcej nowych miejsc pracy w nowej zielonej gospodarce.

3.5 Aby zagwarantować sprawiedliwy przebieg procesu przekształcenia, który faktycznie pozwoli utworzyć dobre, nowe miejsca pracy i przyczyni się do nabywania nowych umiejętności, potrzebne mogą okazać się aktywne programy szkoleń

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

⁽²⁾ Opinia EKES-u „Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia strategii »Europa 2020«”, Dz.U. C 376, 22.12.2011, ss. 0097-0101.

⁽³⁾ COM(2011) 21, załącznik I.

i programy pomocy przy zmianie miejsca pracy⁽⁴⁾. Tego i innych aspektów wymiaru społecznego przekształcenia brakuje obecnie w planie działania i należy podjąć nad nimi dalsze prace.

3.6 Zapewnienie większej efektywności gospodarowania zasobami na wymaganą skalę stanowi wielkie i pilne wyzwanie w całej Europie i we wszystkich warstwach społeczeństwa. Cel ten będzie wymagał silnego zaangażowania politycznego i społecznego na wszystkich szczeblach oraz ambitnego i szeroko zakrojonego programu inicjatyw i działań podejmowanych przez UE i przez poszczególne państwa członkowskie na szczeblu krajowym i lokalnym.

3.7 Plan działania powinien zapewnić odpowiednie ramy dla wywołania tego ponadeuropejskiego impulsu politycznego i inspirującą wizję tego, co można osiągnąć. Komitet z zadowoleniem przyjmuje ogólne podejście zawarte w tym dokumencie i przedstawioną w nim wizję sytuacji na rok 2050.

3.8 Podstawowe znaczenie ma realizacja planu. Poszczególne etapy zaproponowane w planie działań do 2020 r. są użytecznym narzędziem, dzięki któremu długoterminową wizję można przełożyć na konkretne, bezpośrednie cele, które można od razu realizować. Jednak pozostaje wiele do zrobienia, jeśli chodzi o przekształcenie polityki gospodarczej, strategii przemysłowych i przepływów inwestycyjnych, zaś wszystko to jest niezbędne do realizacji założeń planu działania. Komisja podkreśliła kluczowe znaczenie przekształcenia w kierunku efektywności korzystania z zasobów, a Rada ds. Środowiska udzieliła w pewnym zakresie swojego poparcia (konkluzje Rady ds. Środowiska z 19 grudnia 2011 r.). Jednak efektywne przeprowadzenie transformacji będzie wymagać pełnego zaangażowania wszystkich służb Komisji i rządów państw członkowskich. Wspieranie idei efektywnego korzystania z zasobów musi zająć odpowiednio wysokie miejsce w programach działań szefów rządów i Rady Europejskiej we wszystkich jej konfiguracjach, gdyż zarówno ogólna wizja, jak i środki jej realizacji wymagają nieprzerwanego wsparcia i determinacji, jakie są niezbędne do realizacji poszczególnych etapów.

3.9 Zrozumienie konieczności efektywnego korzystania z zasobów należy także szerzej rozpropagować w przedsiębiorstwach i wśród organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jak również przybliżyć tę ideę opinii publicznej i konsumentom. Konieczne jest jej aktywne wspieranie przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych środków obejmujące tworzenie struktur dialogu, które mają stanowić pomoc w procesie przekształcenia⁽⁵⁾.

3.10 O sukcesie bądź porażce planu działania Komisji zdecyduje to, czy inicjatywa ta wzbudzi wystarczającą determinację polityczną i zaangażowanie na rzecz osiągnięcia większej efektywności korzystania z zasobów. Konieczna jest autentyczna zmiana w zarządzaniu gospodarką. Potrzebujemy centralnie koordynowanych mechanizmów, które zapewnią odpowiedni

rozmach oddzielnym inicjatywom wymienionym już w planie działania, pomogą pokonać wszystkie ewentualne przeszkody i stworzą warunki do podejmowania dalszych działań, jeśli wystąpią opóźnienia w realizacji założonych celów.

4. Wdrażanie na poziomie państw członkowskich

4.1 W wielu krajach europejskich zrobiono już dobry początek poprzez odejście od nadmiernego uzależnienia od wyczerpywalnych zasobów paliw kopalnych, rozwój sektora odnawialnych źródeł energii, zmniejszenie ilości odpadów, propagowanie efektywniejszych energetycznie budynków i pojazdów itp. Jednak postępy nie są systematyczne, a inwestycjom w niektórych krajach zagraża obecnie zwolnienie tempa z powodu przedwczesnego wycofania niezbędnych bodźców. EKES zaleca systematyczne zbieranie i rozpowszechnianie pozytywnych doświadczeń i przykładów w zakresie dotychczas podjętych działań, aby jak najszybciej zwiększyć oddziaływanie w krajach i sektorach, w których nie dokonano jeszcze pożądanych postępów. Musimy cały czas mieć przed oczami nasz cel i konsekwentnie go realizować.

4.2 Państwa członkowskie muszą umieścić wymóg zwiększenia efektywności korzystania z zasobów w centralnym punkcie swoich krajowych strategii i programów gospodarczych i propagować tę ideę we wszystkich sektorach gospodarki. Zdaniem Komitetu w każdym państwie członkowskim należy utworzyć mechanizmy kierownictwa politycznego i koordynacji wysokiego szczebla, aby zagwarantować, że postępy będą osiągnięte szybciej, pewniej i bardziej konsekwentnie niż ma to miejsce obecnie.

4.3 Działania na rzecz efektywnego wykorzystania zasobów będą w ostatecznym rozrachunku zależeć w takim samym stopniu od przekształcenia aspiracji społecznych i popytu ze strony konsumentów, jak i od przekształcenia sposobów produkcji.

4.4 Państwa członkowskie muszą rozpocząć intensywny dialog ze środowiskami opiniotwórczymi, w tym z mediami, dotyczący najlepszych sposobów przekazania ludziom kluczowej idei zwiększenia efektywności korzystania z zasobów, tak aby preferencje i wybory konsumentów stopniowo uległy zmianie i aby zaczęli oni preferować oszczędniejsze dobra i usługi kosztem produktów nieoszczędnych, które niepotrzebnie marnują zasoby.

4.5 Efektywność korzystania z zasobów powinna być ważnym celem na szczeblu lokalnym i regionalnym, jak również krajowym. Państwa członkowskie muszą rozważyć, w jaki sposób najsukuteczniej mogą propagować ten cel we władzach regionalnych i lokalnych.

4.6 Przekształcenie będzie wymagało wykorzystania wszystkich instrumentów polityki, jakie stoją do dyspozycji rządów. Należy przekształcić politykę fiskalną, tak aby nieefektywne wykorzystanie energii i innych zasobów było karane, zaś

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie propagowania ekologicznego i zrównoważonego zatrudnienia związanego z pakietem UE dotyczącym energii i zmiany klimatu, Dz.U. C 44 z 11.2.2011, ss. 110–117.

⁽⁵⁾ Opinia EKES-u w sprawie budowania zrównoważonej gospodarki poprzez zmianę modelu konsumpcji, Dz.U. C 44 z 11.2.2011, ss. 57–61.

efektywne korzystanie – nagradzane. W przechodzeniu na zasobooszczędną gospodarkę niskoemisyjną⁽⁶⁾ umożliwiającą tworzenie miejsc pracy⁽⁷⁾ decydujące znaczenie mają neutralne reformy fiskalne zmierzające do podniesienia podatków od paliw kopalnych i innych zasobów naturalnych oraz sprzyjające zatrudnieniu i lepszemu zabezpieczeniu społecznemu. Niezbędne jest stopniowe wycofywanie dotacji o niepożądanych skutkach, które zachęcają do nieefektywnego wykorzystywania energii oraz niewłaściwego gospodarowania innymi zasobami. Jest to cel często deklarowany, lecz w dalszym ciągu nie realizowany wystarczająco energicznie. Konieczne są surowe wymogi prawne, dzięki którym można będzie egzekwować efektywne korzystanie z zasobów w głównych sektorach takich jak budownictwo, transport i rolnictwo. Potrzebna jest rygorystyczna polityka w zakresie gospodarowania odpadami, dzięki której będzie możliwe ograniczenie ich ilości. Aby przekazać tę ideę wszystkim członkom społeczeństwa, potrzebujemy edukacji, publicznych programów informacyjnych, poszerzenia umiejętności i innowacji. Realizacja tych celów będzie wymagała szeroko zakrojonej współpracy między państwami członkowskimi a UE.

4.7 Państwa członkowskie powinny publicznie zobowiązać się do jawnego i regularnego sporządzania sprawozdań w sprawie postępów w zakresie efektywności korzystania z zasobów oraz do informowania o wsparciu tego przekształcenia przez strategie polityczne oraz przepływ inwestycji państwowych i prywatnych. Komisja mogłaby służyć pomocą, analizując różne metody zastosowane przez poszczególne państwa członkowskie na rzecz realizacji tego celu oraz poprzez zachęcanie do upowszechnienia i konsekwentnego stosowania sprawdzonych wzorców postępowania.

5. Realizacja na szczeblu europejskim

5.1 UE ma do odegrania bardzo ważną rolę, zarówno jeśli chodzi o pobudzanie i wspieranie działań na szczeblu państw członkowskich, jak i o propagowanie inicjatyw na szczeblu europejskim, które będą wspierać przejście do efektywnego gospodarowania zasobami. Komitet wspiera wszystkie strategie polityczne i inicjatywy wymienione w planie działania i pragnie przedstawić swoje uwagi dotyczące następujących aspektów:

- miary i wskaźniki;
- zintegrowanie ze strategią „Europa 2020” i europejskim okresem oceny;
- strategia Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju i siódmy program działań w zakresie środowiska;
- 20 szczegółowych inicjatyw i trzy kluczowe sektory w planie działania;
- europejskie programy wydatków i zamówienia publiczne;
- zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i opinii publicznej.

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u w sprawie planu działania prowadzącego do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.. (Zob. pkt 3.15 i nn., Dz.U. C 376 z 22.12.2011, ss. 102–110).

⁽⁷⁾ Opinia EKES-u w sprawie: „Rio+20: w kierunku gospodarki ekologicznej i lepszego zarządzania”. Zob. pkt 4.15, Dz.U. C 376 z 22.12.2011, ss. 110–116.

5.2 Miary, wskaźniki, cele i etapy

Proces przekształcenia będzie wymagał określenia konkretnych wskaźników postępu w różnych aspektach efektywności korzystania z zasobów oraz zagwarantowania, że na ich temat będą dostępne wiarygodne i spójne informacje przekazywane na czas. Zdaniem Komitetu monitorowanie powinno objąć również postępy w następujących obszarach:

- główne elementy strategiczne niezbędne do realizowania polityki efektywnego gospodarowania zasobami (środki fiskalne, regulacje itp.);
- stopień wyrównywania publicznych i prywatnych przepływów inwestycyjnych z myślą o wsparciu zasobooszczędnej produkcji i konsumpcji i o zniechęcaniu do procesów nieefektywnych i powodujących marnotrawstwo zasobów;
- skala przesunięcia zatrudnienia w kierunku zasobooszczędnych miejsc pracy, gdzie wytwarza się produkty i świadczy usługi efektywne pod względem gospodarowania zasobami oraz szkolenia i inne środki wspierające ten proces.

5.3 Komitet z zadowoleniem przyjmuje proponowane wprowadzenie nowego podstawowego wskaźnika wydajności zasobów, jako ogólnego miernika postępów w oddzielaniu dobrobytu gospodarczego od zużycia zasobów materialnych. Komitet wzywa do tego, aby przyznać jednakowe znaczenie opracowaniu dokładnych wskaźników kapitału naturalnego i społecznego oraz dostępności i stanu zasobów naturalnych.

5.4 Komitet uważa, że cele pośrednie dotyczące dotacji wywierających niekorzystny wpływ na środowisko, różnorodność biologiczną i na trzy kluczowe sektory: przemysł spożywczy, budownictwo i mobilność nie są jeszcze odpowiednio określone i potrzebne są dalsze prace nad nimi. Programowi opracowywania wskaźników należy przyznać wyższy priorytet i przeznaczyć na ten cel odpowiednie środki, tak aby możliwy był szybszy postęp.

5.5 Potrzebny jest zwłaszcza lepszy sposób pomiaru wydajności gospodarek narodowych, dzięki któremu będzie można stwierdzić, w jakim stopniu postępy w zakresie efektywności korzystania z zasobów przekładają się na ogólny dobrobyt danego społeczeństwa i na zrównoważony rozwój w skali globalnej. Naszym zdaniem należy przyspieszyć prace nad lepszymi miernikami alternatywnymi wobec PKB i wdrożyć działania w tym kierunku, co umożliwi odpowiednie wyskalowanie postępów na drodze do większej efektywności korzystania z zasobów i związanego z tym zwiększenia dobrobytu i warunków zrównoważonego rozwoju⁽⁸⁾.

5.6 Zintegrowanie ze strategią „Europa 2020” i europejskim okresem oceny

Ze względu na przekrojową naturę inicjatywy w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami oraz w celu zagwarantowania, że kwestia ta zajmie poczesne miejsce w programach politycznych, konieczny będzie wydajny, sterowany centralnie proces wdrażania obejmujący wystarczające środki oraz struktura zarządzania działająca jawnie i przejrzysto, z jak największym zaangażowaniem zainteresowanych stron.

⁽⁸⁾ Opinia EKES-u „Więcej niż PKB – miary rozwoju zrównoważonego”, Dz.U. C 100, 30.4.2009, s. 53 i opinia w sprawie komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Wyjść poza PKB – pomiar postępu w zmieniającym się świecie”, Dz.U. C 18, 19.1.2011, s. 64.

5.7 Komitet z zadowoleniem przyjmuje cel wykorzystania europejskiego okresu oceny do zapewnienia, że efektywna gospodarka zasobami znajdzie się w centrum polityki gospodarczej podczas Rady Europejskiej oraz w kontaktach najwyższego szczebla z państwami członkowskimi. Jesteśmy przekonani, że sprawozdania muszą być oparte na precyzyjnych i ściśle określonych wymogach w tym zakresie, które dadzą dokładny pogląd na aktualne postępy w dziedzinie efektywnego gospodarowania zasobami. Jeśli w jakiejś dziedzinie postępy okażą się niewystarczające, konieczne będzie niezwłoczne ustalenie takich punktów i podjęcie działań korygujących.

5.8 Z ubolewaniem stwierdzamy, że kraje uczestniczące w programie mają być chwilowo wyłączone z europejskiego okresu oceny. Chociaż rzeczywiście doświadczają one obecnie wyjątkowych problemów związanych z dostosowaniem gospodarczym, jesteśmy przekonani, że powinny one odnieść szczególne korzyści ze zintegrowania działań z zakresu efektywnego gospodarowania zasobami ze swoimi programami odnowy gospodarczej oraz że powinny od samego początku w pełni włączyć się w ten aspekt europejskiego okresu oceny.

5.9 Aby proces transformacji stał się bardziej nagłośniony i aby zyskał polityczną siłę, Komitet wzywa, aby sprawozdania krajowe, które leżą u podstaw europejskiego okresu oceny, zostały poddane publicznym konsultacjom i dyskusji z udziałem wszystkich możliwych zainteresowanych stron we wszystkich krajach. Należy również na rozwinięcie dialogu na temat wszystkich krajowych sprawozdań w grupach podmiotów na podobnym poziomie. Sam Komitet mógłby stanowić użyteczne forum dyskusji zainteresowanych stron na szczeblu europejskim na temat postępów transformacji i wszelkich innych działań koniecznych do jej kontynuacji.

5.10 Komitet uważa, że istotne jest, aby Komisja w wysiłkach na rzecz skutecznego wdrażania polityki efektywnego gospodarowania zasobami nie opierała się wyłącznie na europejskim okresie oceny. Niezbędne jest również wykorzystanie innych programów i strategii.

5.11 *Strategia Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju i siódmy program działań w zakresie środowiska*

Strategia na rzecz efektywnego wykorzystania zasobów i sama strategia „Europa 2020” są słusznie uważane przez Komisję za istotny wkład w realizację nadrzędnego celu zrównoważonego rozwoju. Efektywne gospodarowanie zasobami nie wyczerpuje wszystkich aspektów zrównoważonego rozwoju i ważne jest, aby nacisk na ten cel nie prowadził do zaniedbania innych aspektów. Tegoroczna konferencja w Rio de Janeiro na temat zrównoważonego rozwoju powinna zostać wykorzystana, aby przekształcenie gospodarki w kierunku efektywnego gospodarowania zasobami znalazło się w centrum światowych wysiłków na rzecz zielonej gospodarki w ramach nadrzędnych ram zrównoważonego rozwoju. Zdaniem Komitetu należy następnie poddać przeglądowi i odnowić nadrzędną strategię Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju, co byłoby częścią działań następczych po szczycie w Rio de Janeiro. Powinien temu towarzyszyć zintegrowany system składania krajowych sprawozdań w sprawie zrównoważonego rozwoju i efektywnego gospodarowania zasobami, co pozwoli na monitorowanie ogólnych postępów.

5.12 Komisja ogłosiła zamiar utworzenia w tym roku siódmego programu działań w zakresie środowiska naturalnego dla Europy, zaś Rada wezwała Komisję do dopilnowania, aby nowy program był skonstruowany w sposób umożliwiający pogodzenie i uzupełnianie się polityki i planów ochrony środowiska oraz celów w zakresie efektywności wykorzystywania zasobów wymienionych w planie działania. Jest to cel godny uznania, lecz do wypełnienia go konkretną treścią potrzebna będzie dalsza praca.

5.13 *20 inicjatyw i trzy kluczowe sektory*

Komitet aktywnie angażuje się w formułowanie uwag na temat dwudziestu oddzielnych inicjatyw wskazanych w strategii i udziela silnego poparcia na rzecz działań przedstawionych w programie działania, tak aby odbywały się równolegle i spowodowały jak największy postęp w realizacji celu efektywnego gospodarowania zasobami. Należy poddawać je przeglądowi zarówno indywidualnie, jak też i zbiorowo, co zagwarantuje, że doprowadzą do skumulowanego pożądanego skutku.

5.14 Komitet zgadza się, że trzy kluczowe sektory wskazane przez Komisję (przemysł spożywczy, budownictwo i mobilność) są szczególnie istotnymi dziedzinami z punktu promowania efektywnego gospodarowania zasobami. Jego zdaniem do kluczowych sektorów należy również zaliczyć wykorzystanie wody i gruntów. Jednostki odpowiedzialne za monitorowanie ogólnych postępów w zakresie efektywnego korzystania z zasobów powinny więc regularnie analizować sytuację we wszystkich tych sektorach, tak by dopilnować, by faktycznie wniosły one swój wkład w transformację w myśl idei efektywnego gospodarowania zasobami.

5.15 *Europejskie programy wydatków i zamówienia publiczne*

W przeszłości fundusze strukturalne i inne programy wydatków UE nie zawsze w wystarczający sposób uwzględniały cel promowania efektywności korzystania z zasobów. Zawsze przy okazji przeglądu tych programów należy korzystać z możliwości pełniejszego włączenia w ich priorytety i kryteria kwestii efektywnego gospodarowania zasobami. Komitet z zadowoleniem odnotowuje, że w najnowszej propozycji Komisji w sprawie budżetu zagadnienia efektywności wykorzystywania zasobów i inne cele strategii „Europa 2020” otrzymały wyższy priorytet. Konieczne będzie śledzenie dalszych losów tej propozycji w szczegółowych negocjacjach budżetowych.

5.16 Należy w szczególności położyć większy nacisk na proaktywne działania związane z bodźcami o niepożądanych skutkach, zapewnienie finansowania i innowacji w zakresie oceny kapitału naturalnego oraz opracowania środków fiskalnych z myślą o internalizacji kosztów zewnętrznych i określenia faktycznych kosztów dla społeczeństwa. Poszczególne środki zająłoby się z kilkoma spośród dwudziestu inicjatyw i mają również znaczenie dla polityki spójności i innych głównych obszarów polityki.

5.17 Podobnie programy zamówień publicznych zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym, mogą stanowić ważne instrumenty pomagające w promowaniu idei efektywnego gospodarowania zasobami poprzez położenie nacisku na skuteczne normy dotyczące wszystkich nabywanych produktów i usług i przekazywaniu tego priorytetu w dół łańcucha dostaw.

Komisja powinna ożywić inicjatywy polityczne w tym zakresie, tak aby wymogi w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami znalazły się na górze listy wymagań w zakresie zamówień publicznych.

5.18 *Zaangażowanie zainteresowanych stron, społeczeństwa obywatelskiego i opinii publicznej*

Przekształcenie w kierunku efektywnego gospodarowania zasobami, zaproponowane w planie działania, ma kluczowe znaczenie dla świata i dla Europy. Nie można tego celu osiągnąć wyłącznie środkami technicznymi. Konieczne jest głębokie zrozumienie konieczności zmiany i jej akceptacja przez wszystkie warstwy społeczeństwa.

5.19 Komitet podkreśla znaczenie propagowania wśród konsumentów świadomości, jak ważne jest efektywne

gospodarowanie zasobami. Wzywamy Komisję, aby bardziej dogłębnie rozważyła, w jaki sposób można najlepiej zintegrować działania następcze do inicjatyw takich jak plan działania na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej z 2008 r. ⁽⁹⁾ z nowymi działaniami na rzecz efektywności korzystania z zasobów, a zwłaszcza – w jaki sposób można na większą skalę na szczeblu europejskim realizować projekt propagowania wśród konsumentów świadomości problemów zrównoważonego rozwoju i efektywnego wykorzystywania zasobów.

5.20 Komitet zamierza w pełni odegrać swą rolę w angażowaniu zainteresowanych podmiotów w wysiłki na rzecz zwiększenia efektywności gospodarowania zasobami. Będzie on monitorować postępy w tym kluczowym obszarze i będzie w tym celu chętnie współpracować z innymi instytucjami.

Bruksela, 28 marca 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ COM(2008) 0397 final.